

nin hadis ilmindekine göre daha sahih olduğu görüşündedir. Batılı bilginlerin İslâm âlimlerine ait isnadı öven ifadelerinin W. Muir, I. Goldzher, L. Caetani gibi şarkiyatçılar tarafından kabul edilmediğini belirtir. İsnadların sahih kısımlarının olabileceğini söylemekle birlikte bunların ayırt edilmesinin imkânsız olduğunu iddia eder. Robson sahih hadisler konusunda da tereddüt içindedir. Ona göre erken döneme ait sahih materyallere ulaşılması mümkündür de bunların tesbitini yapmak son derece güçtür. Robson, şarkiyatçıların özellikle genç sahâbîlerin hadis uydurmada önemli bir işlev gördükleri şeklindeki iddialarına karşı çıkmakta ve şu delili ileri sürmektedir: Şayet sonraki nesil hadis uyduracak olsaydı şüphe çekmemek için gençlerin ağızından değil yaşlı sahâbîlerin ağızından uydururdu. Sonuç olarak Robson isnadın dikkate alınması gerekli bir uygulama olduğunu, en azından İslâm'ın ilk dönemlerine dair bilgilerin nakli konusunda hangi yöntemlerin kullanıldığını göstermesi bakımından önem arzettiğini söylemekte (*Hadith*, s. 172-173), ancak hadisçilerden çok İbn İshak gibi tarihçilerin kullandıklarına güvenmektedir.

Eserleri. Telifleri. 1. Ion Keith-Falconer of Arabia (London 1923). Bu çalışmada, Arap yarımadasında ve Aden'de misyonerlik faaliyetleri sırasında öldürülen Arap dilcisi ve Evangelik misyoneri Ion Grant Neville Keith-Falconer'in (ö. 1887) hayatı ve faaliyetleri ele alınmıştır. **2. Christ in Islam** (London 1930). İslâm kaynaklarının Hz. İsa'ya bakışını incelediği ilk akademik eserlerinden biridir.

Tercüme ve Neşirleri. 1. Mishkât al-Masâbih (I-IV, Lahore 1963-1966). Hatîb et-Tebrîzî'nin eserinin açıklama ve notlar ilâvesiyle yapılmış bir çevirisidir. Batı diline yapılmış mevcut dört *Mishkât* tercümesi içinde en güvenilir olanın bu çeviri olduğu söylenmektedir. **2. Ancient Arabian Musical Instruments** (Glasgow 1938). Mufaddal b. Selâme'nin *Kitâbü'l-Melâhî*'sinin İstanbul'da bulunan tek yazma nüshasının notlarla ve İngilizce tercümesiyle birlikte neşridir. Eser Henry George Farmer'in müzik aletleri hakkındaki notlarını da içermektedir. **3. Tracts on Listening to Music** (London 1938). İbn Ebü'd-Dünyâ'nın *Zemmü'l-melâhî*si ve Ahmed el-Gazzâlî'nin *Bevâriku'l-ilmâ* fi'r-red 'alâ men yuḥarrimü's-semâ' adlı eserinin notlarla birlikte çevirisi olup ilk eserde semâin câiz olmadığı, ikincisinde ise câiz olduğu savunulmaktadır. **4. An Introduction to the Science of Tradition** (London

1953). Hâkim en-Nisâbü'rî'nin *el-Medḥal ilâ (ma'rifeti) Kitâbü'l-İkîl* adlı eserinin notlarla birlikte tercümesi ve neşridir. Robson, Muhammed Râgîb et-Tabbâh'ın *el-Medḥal fi 'ilmi'l-hadîs* adıyla yayımladığı eserini (Halep 1352/1932) bir başka nüsha ile de karşılaştırarak neşretmiştir. **5. A Chess makâma in the John Rylands Library** (Manchester 1953). İbn Ebü Hacle'nin *Ünmûzecü'l-kıtâl fi nakli'l-uvâl* adlı eserinin son kısmında yer alan satranca dair bir makâmenin John Rylands Kütüphanesi nüshasına dayanılarak yapılan tercümesiyle birlikte neşridir (*Bulletin of the John Rylands Library*, XXXVI/1 [1953], s. 111-127).

James Robson'ın Batı'da hadis çalışmaları arasında önemli yeri olan çok sayıda makalesinden bir kısmı şunlardır: "İbn İshâk's Use of the Isnâd" (*Bulletin of the John Rylands Library*, XXXVIII/2 [Manchester 1956], s. 449-465; Talat Koçyiğit tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir, *AÜİFD*, X [1962], s. 117-126); "Tradition The Second Foundation of Islam" (*MW*, XLI/1 [1951], s. 22-33); "Tradition: Investigation and Classification" (*MW*, XLI/2 [1951], s. 98-112); "The Material of Tradition" (*MW*, XLI/3 [1951], s. 166-180; XLI/4, s. 257-270); "Muslim Tradition: The Question of Authenticity" (*Memoirs and Proceedings of the Manchester Literary and Philosophical Society*, session 1951-52, XCIII [Manchester 1952], s. 84-102); "Al-Ghazâlî and the Sunnah" (*MW*, XLV/4 [1955], s. 324-333); "Standards Applied by Muslim Traditionists" (*Bulletin of the John Rylands Library*, XLIII/2 [1961], s. 459-479); "Tradition from Individuals" (*JSS*, IX [1964], s. 327-440); "The Form of Muslim Tradition" (*Glasgow University Oriental Society Transactions*, XVI [1955-56], s. 38-50); "The Isnad in Muslim Tradition" (*Glasgow University Oriental Society Transactions*, XV [1953-54], s. 15-26); "Shia Collection of Divine Traditions" (*Glasgow University Oriental Society Transactions*, XXII [1970], s. 1-13); "The Transmission of Muslim's Sahih" (*Journal of Royal Asiatic Studies*, [1949], s. 49-60; Talat Koçyiğit tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir, *AÜİFD*, IV/3-4 [1955], s. 8-20); "The Transmission of Abu Dawud's 'Sunan'" (*BSOAS*, XIV [1952], s. 579-588; Talat Koçyiğit tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir, *AÜİFD*, VI/1-4 [1956], s. 173-182); "The Transmission of Tirmidhi's 'Jami'" (*BSOAS*, XVI [1954], s. 258-270); "The Transmission of Nasa'i's 'Sunan'" (*JSS*, I [1956], s. 38-59); "The Transmission of Ibn Maga's 'Sunan'" (*JSS*, III [1958], s. 129-141; Musa Erkaya tarafından Türk-

çe'ye çevrilmiştir, *Dinî Araştırmalar*, VIII/23 [2005], s. 287-298); "Varieties of Hasan Tradition" (*JSS*, VI/1 [1961], s. 47-62; Talat Koçyiğit tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir, *AÜİFD*, XI [1963], s. 109-118). Robson ayrıca *The Encyclopaedia of Islam*'ın ikinci neşrinde hadise dair birçok madde yazmıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

J. Robson, "Muslim Tradition: The Question of Authenticity", *Memoirs and Proceedings of the Manchester Literary and Philosophical Society, Session 1951-52*, Manchester 1952, XCIII, 84-102; a.mlf., "The Isnad in Muslim Tradition", *Hadith: Origins and Developments* (ed. H. Motzki), Aldershot 2004, s. 20, 23, 163-174; a.mlf., "Hadith", *EP* (Ing.), III, 23; Necîb el-Akîkî, *el-Müsteşrikûn*, Kahire 1980, II, 124-125; M. Mustafa el-A'zamî, *İlk Devir Hadis Edebiyatı* (trc. Hulûsi Yavuz), İstanbul 1993, s. 218-222; Ali b. İbrâhim el-Hamed en-Nemle, *el-Müsteşrikûn ve't-tanşir*, Riyad 1998, s. 87; H. Berg, *The Development of Exegesis in Early Islam*, Richmond 2000, s. 38-41; W. Behn, *Concise Biographical Companion to Index Islamicus. Bio-bibliographical Supplement to Index Islamicus, 1665-1980*, Leiden 2004, III, 235; Fatma Kızı, *Organtalistlerin Hadislerin Menşeiini Tespite Yönelik Yöntemleri* (yüksek lisans tezi, 2005). Üİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 9-12; W. B. Hallaq, "The Authenticity of Prophetic Hadith: A Pseudo-problem", *St.I*, LXXXIX (1999), s. 76.

İBRAHİM HATİBOĞLU

RODINSON, Maxime
(1915-2004)

Fransız şarkiyatçısı.

26 Ocak 1915'te Paris'te doğdu. Ailesi Rusya'dan Fransa'ya göç etmiş, "Polonya asıllı yahudi, komünist, radikal, işçi" olarak tanıtılmaktadır. Rodinson, ailesinin yoksul olması sebebiyle okula gidemediğinden on üç yaşında iken kendini yetiştirmek için ödünç kitaplar buluyor, ücret istemeyen öğretmenlerden yararlanıyordu. Bu sırada Ortadoğu dillerine merak sardı. 1932'de Paris'teki Ecole des Langues Orientales'in imtihanlarını kazanarak burada eski Habeş dili, eski Güney Arabistan dilleri, Türkçe, Yakındoğu antropolojisi ve sosyoloji eğitimi aldı. 1937'de Caisse Nationale de la Recherche Scientifique'e girerek İslâmoloji okumaya başladı; komünist partiye katılması da bu yıllara rastlar. 1939'da II. Dünya Savaşı çıktığı sıralarda askere alındı; eğitim için Issodun, Berry, Bordeaux ve Britanya'ya gönderildi. Bundan sonra askerliğinin bir kısmını Tours'da yaptı. Ardından Fransa'nın "Özgür Polonya" ile yaptığı anlaşma gereği Beyrut'taki Polonyalıları almaya giden askerler arasında Haziran 1940'ta Beyrut'a gönderildi. Aralık 1940'ta terhis olunca Ortadoğu'da kaldı.

Bir Fransız profesörün yardımıyla Sayda'da müslümanlara ait bir ortaokulda bir süre Fransız dili ve edebiyatı öğretmenliği yaptı. Sayda'da tanıdığı bir arkeolog aracılığıyla Beyrut'taki Hür Fransız Antik Kalıntılar Servisi'nde görev aldı. 1941'in sonlarında Ortadoğu'nun çeşitli yerlerini gezdi. 1942'de Lübnan ve Suriye komünist partileriyle temas kurdu, komünist dergilerinde yazılar yazdı. Şam'daki Fransız Enstitüsü'nde görev alması sayesinde hem İslâm hakkındaki bilgilerini genişletti, hem de Nazi işgali altında olan Fransa'daki yahudi kıyımından kurtuldu. Fransa'da kalan ebeveyni Auschwitz'deki (Polonya) yahudi kampında öldü. 1948'de Paris'e dönünce Bibliothèque Nationale'in İslâmî eserler bölümünde çalışmaya başladı. 1955'te Ecole Pratique des Hautes Études'de kendisi gibi komünist olan hocası Marcel Cohen'in yerine klasik Habeş dili öğretmenliğine tayin edildi. Kurumsallaşmış Marksizm'e karşı çıktığı ve örgütlenmiş bir Marksist grupla birlikte çalışmayı reddettiği için kendisini bağımsız Marksist olarak niteleyen Rodinson bir partiye bağlanmakla bir dine bağlanmak arasında fark olmadığına inanmaktaydı. Bu aynı zamanda onun ateistliğinin bir yansıması idi. 1981'de British Academy'nin muhabere üyesi beratını, 1985'te Fransız Şeref ödülünü alan Rodinson 23 Mayıs 2004'te Paris'te öldü.

Rodinson kendini şarkiyatçı olmaktan çok sosyal tarihçi olarak tanımlar (*Approaches*, s. 109). Marksist ideolojisi onu, diğer şarkiyatçıların yaptığı gibi Doğu'yu inançları ve Hıristiyanlık'la karşılaştırılması bakımından değil ekonomik ve sosyal tarih açısından incelemeye yöneltmiştir. Ailesi Naziler tarafından öldürülmesine rağmen bir İsrail fanatığı olmamış, Filistin halkının devlet kurma hakkını savunmuş, bu tavrı ölümünden sonra Arap yazarlarınca takdirle anılmıştır. Rodinson çok yönlü bir ilim adamı olup eski Arap dilleri ve Semitik filolojiyle ilgili değişik konular, Gondar'da büyü âyinleri ve ritüelleri, Ortaçağ'da Arap mutfağı, halifeler devrinde ekonomik hayat, oryantalizm tarihi, ideoloji teorisiyle ilgili sorular ve XX. yüzyılda Arap milliyetçiliği gibi hususlar üzerinde çalışmıştır.

Eserleri. 1. *Mahomet* (Paris 1961; İng. trc. Anne Carter, *Mohammed*, London 1971; T. trc. Atilla Tokatlı, *Muhammed: Biyografi*, İstanbul 1998, 2000). Komünist partiden ayrılışından üç yıl sonra (1961) kendisi gibi hayal kırıklığı ile partiden ayrılan bir editörün isteği üzerine kaleme alınan eser müellifin Hz. Peygamber hakkında edindiği zengin birikimin ürünüdür.

Rodinson kitapta Hz. Muhammed'i Stalin ile karşılaştırmakta, her ikisinin de ikna kabiliyeti çok güçlü devlet adamı ve politik müfekkir olduğunu düşünmektedir. "Göz bebeğim" dediği bu eserinde Rodinson, Hz. Peygamber'i bazan Kur'an-ı Kerim'i kendisi yazacak kadar büyük bir dâhi, bazan vahiyler aldığına inanan bir kâhin, bazan da rabbine âşık bir mistik olarak niteler. Ona göre Hz. Muhammed kendisinin Allah'a yakın olduğuna inanan büyük bir mistiktir. Yalancılar hiçbir zaman başarılı olamadıkları halde o başarılı olmuştur, bu da onun davasına inanmasından kaynaklanmıştır. İbn İshak, İbn Hişâm, Vâkıdî, İbn Sa'd, Taberî gibi tarihçilerden de faydalanan Rodinson eserini ateist bir bakış açısıyla yazmıştır. Rodinson'a göre aslında Hz. Muhammed'in hayatıyla ilgili kesin bilgiler sadece Kur'an'da verilen bilgiler olup birkaç sayfayı geçmez. Buna rağmen kitapta Bedir Gazvesi, Garânik hadisesi, Hz. Muhammed'in kendisine karşı çıkan şairler ve yahudilere ilişkin politikaları gibi birçok konuya yer verilmiş, eserin önsözünde müellifin tarihî gerçekler olarak görülemeyeceğini söylediği bu konulara dair geniş sosyolojik yorumlar yapılmıştır. Büyük ölçüde ilmi mesnetten yoksun olan bu yorumlar genellikle olumsuzdur. Bu sebeple eser, müellifinin ifadesine göre İslâm dünyasında ancak kenar mahalle kitapçılarında satılmış ve hiçbir zaman açıktan okunamamıştır (*Approaches*, s. 120). Mısır'daki Amerikan Üniversitesi bile tepkiler üzerine eseri müfredatından çıkarmıştır. Kasım Küfrevî, *Hz. Peygamber'e Dil Uzatılanlar* adlı eserini (İstanbul 1969) Rodinson'un bu kitabına cevap olarak yazmıştır. Rodinson'un *La fascination de l'Islam*'ını Türkçe'ye çeviren, *Marxisme et monde musulman* ve *Islam et capitalisme* adlı eserlerinde yer alan komünizm ve kapitalizmle ilgili görüşlerine büyük değer veren, yazarı, "Çağdaş bir ilim adamı, hem Marksizm'i tanıyor hem İslâmiyet'i. Üstelik bağımsız, yani bir kilise adına konuşmuyor" cümleleriyle öven Cemil Meriç (*Kırk Ambar*, s. 278), *Mahomet* adlı eserin içeriğinden habersiz görünmektedir. Kitabın İtalyanca, İspanyolca ve diğer birçok dile de çevirileri yapılmıştır. 2. *Islam et capitalisme* (Paris 1966; İng. trc. *Islam and Capitalism*, New York 1974, Austin 1978; Ar. trc. Neziî Hâkim, *el-İslâm ve're'sümâliyye*, Beyrut 1982, 4. bs.; T. trc. Orhan Suda, *İslâmiyet ve Kapitalizm*, İstanbul 1969; Fevzi L. Topaçoğlu, *İslâm ve Kapitalizm*, İstanbul 1996, 2002). Rodinson bu eserini, "İslâm kapitalizmin geliş-

mesine yardım mı etti, ona engel mi oldu?" sorusuna cevap olarak yazmasına rağmen böyle bir soruyu bile mantıksız bulur, zira İslâm kapitalizmin ne lehinde ne de aleyhindedir. Aslında İslâm'da kapitalizmin gelişmesine yardımcı olabilecek malzemeler vardır. Şahsî mülkiyete izin verilmesi, alışverişte mâkul bir kâr mefhumunun kabul edilmesi gibi hususlar bunlar arasında sayılabilir. İslâm'da teslimiyet, kadercilik gibi mistik eğilimler akılla dengelenmiştir. Pratikte İslâm ülkelerinin kendilerinin geliştirdiği bir kapitalizmi değil dışardan gelen bir kapitalizmi uygulamaları içinde buldukları sosyal şartlardan kaynaklanmaktadır (*Approaches*, s. 120). 3. *Magie, médecine et possession à Gondar* (Paris 1967). 4. *Israël et le refus arabe, 75 ans d'histoire* (Paris 1968; İng. trc. *Israel and the Arabs*, New York 1968). 1967 Arap-İsrail savaşının ardından yazılmıştır. 5. *Marxisme et monde musulman* (Paris 1972; İng. trc. *Marxism and the Muslim World*, London 1979). Müslüman ülkelerinde komünizmi ele alan bu hacimli kitap, Rodinson'un 1972'den önce yayımlanmış çeşitli yazılarının gözden geçirilmiş şeklidir. Beş bölümden oluşan eserde İslâm'ın Araplar'ın dini olması dolayısıyla onlar için dinî değil millî bir değer taşıdığı ileri sürülür. Marksist sosyolojideki, "İnsanları yöneten yalnız düşünceler değil asıl bu düşünceleri etkileyen hayat şartları ve yaşam biçimidir" şeklinde ifade edilebilecek olan tarihî maddeciliğin İslâm âlimleri tarafından da kullanıldığı, meselâ İbn Haldûn gibi dini bütün bir âlimin bile Hz. Muhammed'in peygamber olarak gönderildiği toplumdaki beşerî ve içtimâî şartların bir peygamberin zuhurunu gerekli kıldığı üzerinde durduğu söylenir; diğer birçok İslâm âliminin tarihî olayları, mezheplerin ve çağdaş akımların ortaya çıkışını inceleyen Marksist sosyolojinin izah tarzına yakın görüşler ileri sürdüğü vurgulanır. Kitabın üçüncü bölümünde Nazım Hikmet ve Türk komünizmiyle ilgili bir makale yer alır. 6. *Israel: A Colonial Settler State?* (New York 1973). 1953'te Arap-İsrail anlaşmazlığı üzerine yazdığı Stalinçi bir makalesinin genişletilmiş şeklidir. 7. *La fascination de l'Islam* (Paris 1980; İng. trc. Roger Veinus, *Europe and the Mystique of Islam*, Seattle-London 1987; London 1989; T. trc. Cemil Meriç, *Batu'yu Büyüleyen İslâm*, İstanbul 1983). Ortaçağ'dan günümüze Avrupa'nın İslâm'a karşı sergilediği çeşitli tavırları, oryantalizmin doğuşu, Avrupa'da Arap ve İslâm araştırmaları gibi hususları konu alan bir çalışmadır. Ro-

dinson'a göre Ortaçağ'da Batı, İslâm ile çatışma yaşamışken yeni dünya "düşmanın arkadaş olması"na tanık olmuş. XIX. asırda emperyalizme hizmet edecek Doğu uzmanları yetişmeye başlamıştır. Kitap Bernard Lewis ve Rodinson'a ait iki ek içermektedir. 8. *De Pythagore à Lénine* (Paris-Fayard 1993). Makaleler derlemesidir.

Rodinson'un diğer eserleri de şunlardır: *Cühûdü Fransâ el-eşeriyye fi's-Şark* (Beyrut 1943); *Les arabes* (Paris 1979; İng. trc. Arthur Goldhammer, *The Arabs*, Chicago 1981); *et-Târîhu'l-İktisâdî ve tâ-rîhu't-Şabâkâtî'l-İctimâ'îyye fi'l-'âlemi'l-İslâmî* (haz. Şebîb Beydûn – Hâtim Selmân, Beyrut 1981); *Peuple juif ou problème juif* (Paris 1981); *Le cuisinier et le philosophe: Hommage à Maxime Rodinson* (ed. J.-P. Digard, Paris 1982); *Marxist Leninist Scientific Atheism and the Study of Religion and Atheism in the USSR* (Berlin 1983, James Thrower ile birlikte); *Cult, Ghetto and State: The Persistence of the Jewish Question* (London 1983); *l'İslam: Politique et croyance* (Paris 1993; Ar. trc. Esad Sakr, *el-İslâm: Siyâse ve 'âkıde*, Beyrut 1996); *So-uvénirs d'un marginal* (Paris 2005; otobiyografisidir). Rodinson, *Bulletin critique du livre français* adlı aylık bir dergide İslâmiyet ve Ortadoğu ile ilgili kitapların tanıtım ve eleştirisini yapmış (1950-1990), yılda ortalama 120 kitap eleştirisi hazırlamıştır (*Entre Islam et occident*, s. 169).

BİBLİYOGRAFYA :

Maxime Rodinson, *Entre Islam et occident* (haz. Gérard D. Khoury), Paris 1998; a.m.f., *Souvenirs d'un marginal*, Paris 2005; Necîb el-Akîki, *el-Müsteşrihân*, Kahire 1980, I, 359-361; *Mélanges linguistiques offerts à Maxime Rodinson par ses élèves, ses collègues et ses amis* (ed. Christian Robin), Paris 1985; Muhammed el-Ya'lâvî, *Eştât fi'l-luğa ve'l-edeb ve'n-naqd*, Beyrut 1992, s. 125-132; K. S. Jomo, "Islam and Capitalist Development: A Critique of Rodinson and Weber",

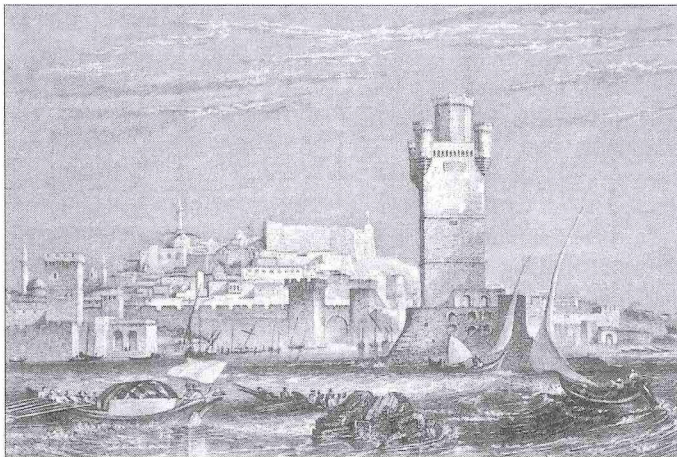
Islamic Economic Alternatives (ed. K. S. Jomo), Hampshire 1992, s. 125-138; *Approaches to the History of the Middle East: Interviews with Leading Middle East Historians* (ed. N. E. Gallagher), Reading 1994, s.109-127; Ahmet Parlakışık, *Oryantalizmin Soruları*, İstanbul 1995, s. 153-199; Faysal Gallûl, *el-Cündî el-müstagrîb: Senavât Maksîm Rodinson fi Lübnân ve Süriye (1940-1947)*, Beyrut 1998; Suat Yıldırım, *Oryantalistlerin Yanılgıları*, İstanbul 2003, s. 138-140, 165-192; Yahyâ Murâd, *Mu'cemü esmâ'i'l-müsteşrikin*, Beyrut 1425/2004, s. 394-396; Cemil Meriç, *Kırk Ambar 2: Lehçe-t-ül Hakayık* (haz. Mahmut Ali Meriç), İstanbul 2006, s. 225-291; Nadia Benjelloun-Olliver, "Entretien: Maxime Rodinson, histoire d'une exigence", *Revue d'études palestiniennes*, VIII/32 (1989), s. 99-128; Hassan Arfaoui, "Entretien avec Maxime Rodinson", *MARS: Le monde arabe dans la recherche scientifique*, sy. 4, Paris 1994, s. 27-40; Farouk Mardam-Bey, "Spécialisé mais pas trop ... Entretien avec Maxime Rodinson", *Revue d'études palestiniennes*, XV/57 (1995), s. 43-59; Hichem Ben Yaïche, "Entretien avec Maxime Rodinson", *a.e.*, XX/80 (2001), s. 70-74.

HÜLYA KÜÇÜK

RODOS

Ege denizinin güneydoğusunda bugün Yunanistan'a bağlı ada.

Yunanistan'ın dördüncü büyük adası olup (1400 km²) Rhodus (Rhodos), İtalyanca'da Rodi, Türkçe'de Rados (Rodos) şeklinde anılmıştır. Bir bölümü dağlık ve ağaçlık, bir bölümü verimli topraklarla kaplı, Türkiye'nin güneybatı sahillerinden (Bozburun yarımadası) 19 km. uzaklıkta, Marmaris'e 50, Atina'ya (Pire) 400 km. mesafede yer alır. En yüksek noktası adanın orta kesimlerindeki Atairo zirvesinde 1215 metreyi bulur. Rodos sadece adanın değil aynı zamanda Doğu Akdeniz'in tarihî eserlerle dolu, güzel iklime sahip en güzel şehirlerinden birinin adıdır. Bu şehir, adanın en kuzey ucunda deniz yolunu çok iyi kontrol edebilen önemli bir noktada yer

XIX. yüzyılın ortasında Rodos'u tasvir eden J. M. V. Turner'in bir gravürü

almaktadır. Rodos'un tarihi üç binyıl öncesine kadar gider. 1522-1912 yılları arasında Osmanlı Devleti idaresi altında kalan ada halen bu döneme ait pek çok tarihî eser barındırır. Bugün Rodos yarısından fazlasının şehirde yaşadığı 80.000 kişilik nüfusa sahiptir. Bu nüfusun içerisinde küçük bir müslüman-Türk azınlığı mevcuttur.

Milâttan önce 1550 yılına ait geç dönem Minos ticaret merkezinin kalıntıları adanın doğu tarafındaki Archangelos yakınlarında bulunmuştur. Milâttan önce X. yüzyılın sonlarında Minos medeniyetinin çöküşünü takip eden "karanlık çağ"ın ardından Rodos'a Lindos, Ialysso (Trianta) ve Kamiros (Homerous'un gemi katalogunda zikredilen) şehirlerini kuran ve bir Yunan kavmi olan Dorlar yerleşti. Milâttan önce 407'de bu üç şehir birleştirilerek adanın stratejik öneme sahip kuzey ucunda bugünkü Rodos şehri kuruldu. Adanın her tarafından ve ana karadan yerleşimciler buraya göç etti. Yeni şehir Miletli (Balat) Hippodamos'un mimari planına göre inşa edilip güçlendirildi. Surları sağlam olduğu için milâttan önce 305 yılındaki büyük fâtiht, "şehir yıkıcı" (Poliorketes) unvanlı Demetrios'un saldırısına başarıyla karşı koydu. Bu zaferin asısına halk, şehir tanrısı Helios'a olan şükranlarını bildirmek için liman girişine 30 m. yüksekliğinde bronz bir heykel dikti. Rodos Heykeli denilen bu âbide dünyanın yedi harikasından biri olarak tanınmıştır. Milâttan önce 168'de Rodos, Roma karşıtı politikası yüzünden Romalılar tarafından cezalandırıldı, böylece öncü deniz gücü ve ticaret merkezi olma konumunu kaybetti. Bununla birlikte kültür ve sanat açısından gelişimini sürdürdü. II. yüzyılda Hıristiyanlık adada yayılmaya başladı. IV. yüzyılda Rodos piskoposluk merkezi oldu. 395'te Roma İmparatorluğu'nun bölünmesinden sonra Rodos savunmasız kaldı ve pek çok yerden saldırıya uğradı.

VII. yüzyıldan IX. yüzyılın başlarına karamlık dönemde Rodos adası Arap donanmalarının hedefi oldu (652, 654). 672'de Emevî Halifesi Muâviye b. Ebû Süfyân'ın filosu adaya çıkarma yaptı. VII. yüzyılda ve VIII. yüzyılın ilk dönemlerinde başarısız İstanbul kuşatmasının ardından Araplar Rodos'u 717-718'de bir süre işgal ettiler, ancak daha sonra geri çekildiler. Abbâsî Halifesi Hârûnürreşid 807'de şehri ve adayı ele geçirerek bütünüyle yıktı. Bizanslılar Rodos'u tekrar imara çalıştılar. Bu dönemden kalma şehir ve köylerde hâlâ pek çok Bizans kilisesi bulunmaktadır. Bunların en